

Jaciment de Santa Maria Antiga (o Santiga)

Santa Perpètua de Mogoda

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Subsòl Església de Santa Maria Santiga

Coordenades:

Latitud: 41.53464
Longitud: 2.15273
UTM Est (X): 429322
UTM Nord (Y): 4598456

Classificació

Número de fitxa 08260 - 104
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Antic Romà Paleocristià Medieval Visigot Pre-romànic Romànic Gòtic
Modern Contemporani
Segle I/XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Protecció nivell A (PEPPASPM)
Protecció Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Pla Especial Protecció Patrimoni Arquitectònic
Número inventari si, CCAA, N. 15008
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 001505200DF29H0001ED
Fitxes associades:

Autoria de la fitxa Goretti Vila i Fàbregas

Data de registre de la dt., 03/03/2009 - 01:00

fitxa:

Autoria de la darrera Ana Requejo Alonso

revisió:

Data de la darrera revisió: dl., 29/05/2023 - 09:15

Descripció

Santiga és un petit nucli dins el terme municipal de Santa Perpètua de Mogoda, a l'extrem est de la comarca del Vallès Occidental. Santiga, antiga parròquia rural, està situada a mig camí entre Sabadell i Santa Perpètua de Mogoda, a poca distància de la carretera que les uneix (B-140) i a 2km del nucli urbà. La vall de Santiga es troba entre la Serra de la Salut i la de Polinyà, que emmarquen l'estructura de la seva conca, les aigües pluvials de la qual s'escorren per la riera. L'any 2008 es realitza la primera excavació en extensió al subsòl de l'església de Santiga que es va efectuar a tota la nau central i gran part de la nau lateral. Segons els seus excavadors queden pendents d'excavació la Capella del Sant Crist, situada al nord de la nau central, la zona de l'entrada de l'església, que queda just sota el cor, i la zona de l'absis de la capella de Sant Joan. Aquesta intervenció ha exhaurit el 70% de la superfície excavada. Els resultats d'aquesta intervenció són ara per ara preliminars, doncs encara es troben en fase d'estudi. Així s'ha pogut establir set fases cronològiques que van des d'època romana a l'època contemporània. D'època romana s'han documentat una sèrie de murs, sense conservació d'estratigrafia associada. Així i tot, s'ha recuperat al jaciment ceràmica d'època altimperial com la sigil·lada sudgàlica i restes fragmentades d'àmfores i ceràmica comuna. Corresponents a l'antiguitat tardana (s. VI-VIII) s'han documentat nombroses estructures que reutilitzen els murs i els espais d'època romana, que sembla han de correspondre a una vil·la romana. D'aquest moment s'ha documentat un nivell d'habitació format per les restes d'un paviment d'argila trepitjada associada a ceràmica datable en el segle VI dC, i restes d'una llar de foc amb solera d'argila. També corresponen a aquest moment restes d'un paviment realitzat a base de fragments de tègula romana i dos encaixos de dòlia amortitzats amb materials datables en el segle VII. D'època almedieval (s. IX-X) s'ha documentat la nau d'una petita església (preromànica) que aprofita els murs construïts en època romana. Aquest edifici presenta una planta rectangular de 3m x 4m, que hauria quedat absorbida pels fonaments de la posterior església romànica. S'observen diferents refraccions de les parets existents i la construcció d'un mur de tancament a llevant formant el que es podria interpretar com la capçalera recta d'aquesta nau. S'ha identificat també el basament de l'altar construït amb pedres i morter de calç. A l'interior d'aquest edifici s'identifiquen també dues sitges amortitzades amb materials de segle X., i dues tombes antropomorfes de reduïdes dimensions. Dels segles XI-XIII, s'ha documentat tot el perímetre i la planta de l'església romànica del segle XI d'estil llombard. Aquestes restes que no s'han conservat en alçada formaven part d'una església d'una sola nau, que tindria volta de canó, absis semicircular i un campanar de torre al costat nord. Associats als estrats de construcció del temple del segle XI es van recuperar diversos fragments d'un mateix plat en verd i manganès andalusí (s. XI). D'aquesta fase s'ha documentat també i datable cap a finals del segle XII, una nau lateral més reduïda que la romànica capçada a l'est per un absis semicircular. De mitjan segle XIII es documenta la construcció d'un nou cos pel costat sud, que converteix la capella annexa de Sant Joan en una nau lateral de les mateixes dimensions que la nau principal. A l'interior de la nau s'han documentat 8 sitges (3 en una campanya anterior), a l'interior de les quals s'hi han recuperat algunes monedes de Jaume I. També d'aquesta fase s'han identificat set enterraments en fossa simple i situats paral·lelament al mur de tancament sud de la nau romànica. D'època baixmedieval (segles XIV-XV) s'ha documentat un panteó situat davant de l'altar de Sant Joan. Els materials procedents del rebliment d'aquest panteó permeten datar la seva

amortització amb posterioritat a mitjan segle XV. D'època moderna es documenta la reforma de la façana i l'absis (segles XVI-XVIII), el darrer paviment de l'església, de rajola disposada en sardinell associat al moment de construcció del panteó de l'any 1722. Aquesta construcció realitzada amb rajols lligats amb morter de calç afecta moltes de les estructures i restes d'època medieval. A l'interior del panteó, a més de restes òssies humanes s'hi va recuperar algun rosari i un crist de bronze. D'aquesta època es van documentar quatre enterraments en fossa rectangular i caixa de fusta, així com una sèrie d'estrats associats a la construcció de l'absis principal actual d'estil gòtic tardà. D'època contemporània s'ha documentat el darrer paviment de rajoles de terra cuita construït amb posterioritat a la guerra civil espanyola.

Observacions:

Apareix dins l'àrea d'expectativa arqueològica de Riera de Santiga en el Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic de Santa Perpètua de Mogoda. Autors Foto 3: Joan-Manuel Coll i Riera - Jordi Roig i Buxó (ARRAGO, SL).

Història

1947 i 1981. Troballa de diversos fragments d'una ara d'altar de marbre datada entre els segles V i XII, amb inscripcions de grafitis d'època medieval. Troballa de restes romanes a l'entorn de l'església que són interpretades per Fermí Vinyals com a pertanyents a una vila romana i una església paleocristiana. Anys 70-80 (segle XX). Es porten a terme excavacions arqueològiques a l'interior de la rectoria per part del Grup Pro Arqueologia i Història de Santa Perpètua de Mogoda, amb motiu de l'adequació de part de l'edifici. Aquesta intervenció va permetre posar al descobert restes constructives d'època romana, consistents en dos dipòsits (lacus) de planta quadrada amb revestiment de paviment hidràulic al fons i a les parets. Aquests dipòsits es troben aliniats, un al costat de l'altre. Un dels dipòsits excavats presentava uns graons d'accés en el seu interior, mentre que l'altre només va ser excavat parcialment. Sembla que ambdós es relacionen amb unes canalitzacions fetes d'obra i tègula romana i amb les fonamentacions d'uns murs. De l'interior dels dipòsits i cobrint les diferents estructures es va recuperar material ceràmic datable entre els segles I i VdC. Anys 80 (segle XX). El Grup Pro Arqueologia i Història de Santa Perpètua de Mogoda emprèn una campanya arqueològica consistent en la realització d'una cala de sondeig a la nau lateral de l'església, amb la finalitat de comprovar l'existència d'una primitiva església en el seu subsòl. 2006-2007. Intervenció arqueològica al subsòl de l'església de Santiga consistents en la realització de 10 cales de sondeig, dutes a terme per Arqueociència Serveis Culturals, SL, sota la direcció de Bruna Álvarez.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE SANTA PERPÈTUA DE MOGODA (1996). Pla Especial de Protecció del Patrimoni arquitectònic de Santa Perpètua de Mogoda. Text refós novembre de 1996. Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda. Obres públiques i urbanisme.

ÀLVAREZ, Bruna (2007). Memòria de la intervenció arqueològica a Santa Maria l'Antiga (Santa Perpètua de Mogoda, Vallès Occidental). Inèdit. Lliurada al Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, setembre 2007.

ÀLVAREZ, Bruna (2008). Santa Maria de Santiga: Fase inicial de l'estudi historicoarqueològic. L'ordit, vol. 2. CREM. Santa Perpètua de Mogoda, pàg. 131-155.

COLL, Joan-Manuel; ROIG, Jordi. (2008). Informe Tècnic de la intervenció arqueològica a l'església de Santa Maria l'Antiga - Santiga. (Santa Perpètua de Mogoda, Vallès Occidental). Juliol, Agost i Setembre de 2008.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2008). Pla Director. Conjunt parroquial de Santa Maria l'Antiga (Santa Perpètua de Mogola, Vallès Occidental). Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Serveis Territorials a Barcelona. Arquitecte: Margarita Costa Trost. Octubre de 2008.

